

Πιοτρ Αρσίνοφ, Το παλιό και το νέο στον αναρχισμό

Απάντηση στο σύντροφο Μαλατέστα

Στο αναρχικό όργανο «Le Reveil» της Γενεύης, υπό τη μορφή φυλλαδίου, ο σύντροφος Ερρίκο Μαλατέστα δημοσίευσε ένα κριτικό άρθρο σχετικά με το Σχέδιο της Οργανωτικής Πλατφόρμας, που εξεδόθη από την Ομάδα των Ρώσων Αναρχικών του Εξωτερικού.

Αυτό το άρθρο μας έχει προξενήσει αμηχανία και θλίψη. Ανέκαθεν πιστεύαμε - και ακόμη πιστεύουμε - ότι η ιδέα ενός οργανωμένου αναρχισμού θα συναντούσε σφοδρές αντιδράσεις στις τάξεις των οπαδών του χάους (που είναι πολυάριθμοι στον αναρχικό χώρο). Ο λόγος είναι ότι αυτή η ιδέα υποχρεώνει όλους τους αναρχικούς που συμμετέχουν στο κίνημα να είναι υπεύθυνοι, ενώ εγείρει και τις έννοιες του καθήκοντος και της σταθερότητας. Έως τώρα, η αγαπημένη αρχή με την οποία γαλουχήθηκαν οι περισσότεροι αναρχικοί θα μπορούσε να εξηγηθεί από το ακόλουθο αξίωμα: «Κάνω ό,τι θέλω, δεν λογαριάζω τίποτα». Είναι απολύτως φυσικό το γεγονός ότι οι αναρχικοί αυτού του είδους, διαποτισμένοι με τέτοιες αρχές, είναι σφόδρα εχθρικοί σε κάθε ιδέα περί οργανωμένου αναρχισμού και συλλογικής υπευθυνότητας.

Αυτή η αρχή είναι άγνωστη στον σύντροφο Μαλατέστα· γι' αυτό το λόγο, το κείμενό του προκαλεί τέτοια αντίδραση εκ μέρους μας. Μας προξενεί αμηχανία, επειδή είναι ένας «βετεράνος» του διεθνούς αναρχισμού· ωστόσο, δεν έχει κατανοήσει το πνεύμα της Πλατφόρμας, τον ζωτικό χαρακτήρα και την επικαιρότητά της, που εμφορούνται από τις απαιτήσεις της επαναστατικής εποχής που διανύουμε. Μας προξενεί όμως και θλίψη, διότι, μένοντας πιστός στο δόγμα το εγγενές στη λατρεία της ατομικότητας, έχει θέσει εαυτόν (ας ελπίσουμε ότι αυτό συμβαίνει μόνο προσωρινά) ενάντια στο καθήκον που προβάλλει ως το απαραίτητο στάδιο για τη διεύρυνση και την εξωτερική ανάπτυξη του αναρχικού κινήματος. Στο άρθρο του, ευθύς εξ αρχής, ο Μαλατέστα δηλώνει ότι συμμερίζεται πολλές από τις θέσεις της Πλατφόρμας, ή ακόμη και ότι τις υποστηρίζει, με τις ιδέες που εκθέτει. Συμφωνεί με την παρατήρηση ότι οι αναρχικοί δεν είχαν και δεν έχουν πολιτική επιρροή στα κοινωνικά και πολιτικά τεκταινόμενα, λόγω της έλλειψης μιας σοβαρής και δραστήριας οργάνωσης.

Οι αρχές που υιοθετεί ο σύντροφος Μαλατέστα ανταποκρίνονται στις βασικές θέσεις της Πλατφόρμας. Θα περίμενε κανείς να έχει ομοίως εξετάσει, κατανοήσει και δεχτεί αρκετές από τις υπόλοιπες αρχές που αναπτύσσονται στο Σχέδιό μας, αφού υπάρχουν δεσμοί συνοχής και λογικής μεταξύ όλων των θέσεων της Πλατφόρμας. Εντούτοις, ο Μαλατέστα, στη συνέχεια, εξηγεί δηκτικά τη διάσταση των απόψεών του από την Πλατφόρμα. Ρωτάει εάν η Γενική Ένωση που αντικατοπτρίζεται στην Πλατφόρμα δύναται να επιλύσει το πρόβλημα της επιμόρφωσης των εργατικών μαζών. Η απάντησή του είναι αρνητική. Παραθέτει ως δικαιολογία το δήθεν εξουσιαστικό χαρακτήρα της Ένωσης, η οποία, σύμφωνα με τα λεγόμενά του, θα ανέπτυξε την ιδέα της υποταγής σε διευθυντές και ηγέτες.

Πού θα μπορούσε να βασιστεί ένα τόσο δριμύ «κατηγόρω»; Στην ιδέα της συλλογικής υπευθυνότητας, που προτείνεται από την Πλατφόρμα, διαβλέπει τον κύριο λόγο για τη διατύπωση ενός τέτοιου «κατηγόρω». Αδυνατεί να παραδεχθεί την αρχή σύμφωνα με την οποία η Ένωση, στο σύνολό της, θα είναι υπεύθυνη για κάθε μέλος και ότι, αντιστρόφως, κάθε μέλος θα είναι υπεύθυνο για την πολιτική γραμμή ολόκληρης της

Ένωσης. Αυτό καταδεικνύει ότι ο Μαλατέστα δεν δέχεται επακριβώς την αρχή της οργάνωσης, η οποία φαντάζει σ' εμάς ως η ουσιαστικότερη, προκειμένου το αναρχικό κίνημα να συνεχίσει την ανάπτυξή του.

Πουθενά έως τώρα το αναρχικό κίνημα δεν έχει κατορθώσει να αποκτήσει το χαρακτήρα ενός δημοφιλούς οργανωμένου κινήματος. Ούτε κατ' ελάχιστον δεν βρίσκεται η αιτία αυτού του γεγονότος σε αντικειμενικές συνθήκες, λόγω χάρη επειδή οι εργατικές μάζες δεν κατανοούν τον αναρχισμό ή δεν ενδιαφέρονται γι' αυτόν σε μη επαναστατικές περιόδους· η αιτία της αδυναμίας του αναρχικού κινήματος βρίσκεται ουσιαστικά στους ίδιους τους αναρχικούς. Ούτε μία φορά ως τώρα δεν έχουν αποπειραθεί να πραγματοποιήσουν οργανωμένα είτε την προπαγάνδη των ιδεών τους είτε την πρακτική τους δραστηριότητα στους κόλπους των εργατικών μαζών.

Εάν αυτό ακούγεται παράξενο στον σύντροφο Μαλατέστα, τον διαβεβαιώνουμε κατηγορηματικά ότι οι ενέργειες των πιο δραστήριων αναρχικών - συμπεριλαμβανομένου και του ίδιου - θεωρούν ως δεδομένο, εξ ανάγκης, έναν ατομικό χαρακτήρα - ακόμη κι αν αυτές οι ενέργειες διακρίνονται από υψηλή ατομική υπευθυνότητα, αφορούν μόνο ένα άτομο και όχι μια οργάνωση. Στο παρελθόν, τη στιγμή που το κίνημά μας γεννιόταν σε εθνικό ή διεθνές επίπεδο, δεν γινόταν αλλιώς· έπρεπε να μπουν τα πρώτα θεμέλια ενός μαζικού αναρχικού κινήματος - έπρεπε να γίνει μια έκκληση στις εργατικές μάζες να ασχοληθούν με την αναρχική μορφή πάλης. Κάτι τέτοιο ήταν αναγκαίο, ακόμη και αν επρόκειτο απλώς για το έργο μεμονωμένων ατόμων με περιορισμένα μέσα. Αυτοί οι αγωνιστές του αναρχισμού εκπλήρωσαν την αποστολή τους· προσέλκυσαν τους πιο δραστήριους εργάτες στις αναρχικές ιδέες. Κι αυτό ήταν μόνο η μισή δουλειά! Τη στιγμή που ο αριθμός των αναρχικών στοιχείων που προέρχονται από τις εργατικές μάζες αυξήθηκε σημαντικά, στάθηκε αδύνατο να απαγορευθεί η συνέχιση της μεμονωμένης προπαγάνδας και πρακτικής, ατομικά ή σε διασκορπισμένες ομάδες. Εάν συνεχιστεί κάτι τέτοιο, είναι δίκικο μαχαίρι. Πρέπει να απομακρυνθούμε, ώστε να μη μείνουμε πίσω. Η γενικότερη αποσάθρωση του αναρχικού κινήματος εξηγείται ακριβώς κατ' αυτόν τον τρόπο: έχουμε ολοκληρώσει το πρώτο βήμα χωρίς να πηγαίνουμε πιο πέρα.

Αυτό το δεύτερο βήμα συνίστατο - και συνίσταται ακόμη - στην ομαδοποίηση των αναρχικών στοιχείων που προέρχονται από τις εργατικές μάζες σε μια δραστήρια συλλογικότητα, ικανή να ηγηθεί του οργανωμένου αγώνα των εργατών, με στόχο την πραγματοποίηση των αναρχικών ιδεών.

Το ερώτημα για τους αναρχικούς όλων των χωρών είναι το εξής: μπορεί το κίνημά μας να αρκестεί στη συντήρηση, επί τη βάσει παλαιών μορφών οργάνωσης, τοπικών ομάδων δίχως καμία σύνδεση μεταξύ τους, με κάθε μία να δρα εκ μέρους της, σύμφωνα με τη δική της ιδιαίτερη ιδεολογία και πρακτική; Ή, για φανταστείτε, μήπως πρέπει το κίνημά μας να καταφύγει σε νέες μορφές οργάνωσης, που θα το βοηθήσουν να αναπτυχθεί και να ριζώσει μέσα στις πλατιές μάζες των εργατών;

Η εμπειρία των τελευταίων 20 ετών - ειδικότερα, η εμπειρία των επαναστάσεων του 1905 και του 1917-1919 - απαντά σε αυτό το ερώτημα καλύτερα απ' ό,τι όλοι οι «θεωρητικοί στοχασμοί».

Κατά τη Ρωσική Επανάσταση, οι αναρχικές ιδέες κατέκτησαν τις εργαζόμενες μάζες· παρ' όλα αυτά, ο αναρχισμός ως οργανωμένο κίνημα υπέστη μια ολοκληρωτική οπισθοδρόμηση - καιίτοι, από την αρχή της επανάστασης, ήμασταν στις πιο προωθημένες δέσεις του αγώνα, από την αρχή της εποικοδομητικής φάσης

βρεθήκαμε οριστικά έξω από τη δίθην εποικοδομητική φάση, και συνεπώς έξω από τις μάζες. Δεν επρόκειτο απλώς για ατυχία. Αυτή η στάση πήγαζε από τη δική μας αδυναμία, τόσο από οργανωτική σκοπιά όσο και λόγω της ιδεολογικής μας σύγχυσης.

Αυτή η οπισθοδρόμηση προκλήθηκε από το γεγονός ότι, στη διάρκεια της επανάστασης, οι αναρχικοί δεν ήξεραν πώς να μεταδώσουν το κοινωνικό και πολιτικό τους πρόγραμμα, οπότε προσέγγισαν τις μάζες με μια κατακερματισμένη και αντιφατική προπαγάνδα. Δεν είχαμε σταθερή οργάνωση. Το κίνημά μας εκφράστηκε με εμπειρικές οργανώσεις, που ξεπετάγονταν από παντού, χωρίς να διεκδικούν δυναμικά αυτά που ήθελαν, και οι οποίες συχνά εξαφανίζονταν, μετά από μικρό χρονικό διάστημα, χωρίς να αφήνουν το παραμικρό ίχνος πίσω τους. Θα ήταν απελπιστικά αφελές και ανόητο να πιστέψουμε ότι οι εργάτες θα υποστήριζαν ή θα συμμετείχαν σε τέτοιες «οργανώσεις», στους κοινωνικούς αγώνες και την κομμουνιστική οικοδόμηση.

Έχουμε συνηθίσει να αποδίδουμε την ήττα του αναρχικού κινήματος στα 1917-19, στη Ρωσία, στην κρατιστική καταστολή του μπολσεβίκικου κόμματος. Πρόκειται για πελώριο λάθος. Η μπολσεβίκικη καταστολή απέτρεψε τη διεύρυνση του αναρχικού κινήματος, κατά τη διάρκεια της επανάστασης, αλλά δεν ήταν το μοναδικό εμπόδιο. Ήταν μάλλον η εσωτερική αδυναμία του ίδιου του κινήματος μία από τις πρωταρχικές αιτίες αυτής της ήττας· μια αδυναμία που προήλθε από την ασάφεια και την αναποφασιστικότητα που χαρακτήριζαν τις διάφορες πολιτικές διατυπώσεις αναφορικά με την οργάνωση και τις τακτικές.

Ο Αναρχισμός δεν είχε καμία στέρεα και συγκεκριμένη άποψη για τα ουσιαστικά προβλήματα της κοινωνικής επανάστασης - μια άποψη που ήταν αναγκαία για να ικανοποιηθεί αυτό που αναζητούσαν οι μάζες, οι οποίες γέννησαν την επανάσταση. Οι αναρχικοί εκθειάζαν την αρχή «Από τον καθένα, σύμφωνα με τις δυνατότητες του, στον καθένα, σύμφωνα με τις ανάγκες του», όμως δεν ενδιαφέρθηκαν ποτέ για την εφαρμογή αυτής της αρχής στην πράξη, αν και επέτρεπαν σε ορισμένα ύποπτα στοιχεία να μετατρέψουν αυτή τη σπουδαία αρχή σε μια καρικατούρα του αναρχισμού - απλώς θυμηθείτε πόσοι ευνοήθηκαν από την οικειοποίηση, για το προσωπικό τους συμφέρον, των ωφελημάτων της συλλογικότητας. Οι αναρχικοί έκαναν συνεχώς λόγο για επαναστατική δραστηριότητα των εργατών, αλλά δεν μπορούσαν να τους βοηθήσουν, ούτε καν υποδεικνύοντας κατά προσέγγιση τις μορφές που θα έπρεπε να λάβει αυτή η δραστηριότητα· δεν γνώριζαν πώς να ξεδιαλύνουν τις αμφίδρομες σχέσεις μεταξύ των μαζών και του δικού τους κέντρου ιδεολογικού προσανατολισμού. Έδωσαν την ώθηση στους εργάτες να αποτινάξουν το ζυγό της Εξουσίας, αλλά δεν υπέδειξαν τα μέσα για τη σταθεροποίηση και την υπεράσπιση των κεκτημένων της επανάστασης. Τους έλειπε η ξεκάθαρη και ακριβής σύλληψη ενός προγράμματος δράσης για πολλά άλλα προβλήματα. Αυτό τους απομάκρυνε από τη δραστηριότητα των μαζών και τους καταδίκασε σε κοινωνική και ιστορική ανικανότητα. Σε αυτό πρέπει να αναζητήσουμε την πρωταρχική αιτία της ήττας τους στη Ρωσική Επανάσταση.

Δε χωράει αμφιβολία ότι, αν η επανάσταση ξεσπούσε σε αρκετές ευρωπαϊκές χώρες, οι αναρχικοί θα είχαν υποστεί την ίδια ήττα, επειδή δεν είναι λιγότερο - ίσως μάλιστα είναι και περισσότερο - διχασμένοι σε επίπεδο ιδεών και οργάνωσης.

Η εν λόγω εποχή, όπου, κατά εκατομμύρια, οι εργάτες συμμετείχαν στο πεδίο της κοινωνικής πάλης, απαιτούσε άμεσες και συγκεκριμένες απαντήσεις από τους αναρχικούς, σχετικά με τον αγώνα και την κομμουνιστική οικοδόμηση που θα ακολουθούσε - απαιτούσε τη συλλογική υπευθυνότητα των αναρχικών,

αναφορικά με αυτές τις απαντήσεις και την αναρχική προπαγάνδα γενικότερα. Αφού δεν ανέλαβαν αυτή την υπευθυνότητα, οι αναρχικοί, όπως και κάθε άλλος σε αυτή την περίπτωση, δεν έχουν το δικαίωμα να προπαγανδίζουν με ασυνέπεια στις τάξεις των εργατικών μαζών, που πάλεψαν κάνοντας τεράστιες θυσίες και θρημώντας αναρίθμητα θύματα.

Σε αυτό το επίπεδο, δεν πρόκειται ούτε για παιχνίδι ούτε για αντικείμενο ενός πειράματος. Έτσι, αν δεν έχουμε μια Γενική Ένωση Αναρχικών, δεν μπορούμε να παρέχουμε κοινές απαντήσεις σε όλα αυτά τα ζωτικά ζητήματα.

Στην αρχή αυτού του άρθρου, ο σύντροφος Μαλατέστα φαίνεται να χαιρετίζει την ιδέα της δημιουργίας μιας πλατιάς αναρχικής οργάνωσης· εντούτοις, απαξιώνοντας κατηγορηματικά τη συλλογική υπευθυνότητα, καθιστά αδύνατη την πραγματοποίηση μιας τέτοιας οργάνωσης. Διότι κάτι τέτοιο είναι αδύνατο εάν δεν υπάρχει καμία θεωρητική και οργανωτική συμφωνία, που να αποτελεί μια κοινή πλατφόρμα όπου θα μπορούν να συναντηθούν πολυάριθμοι αγωνιστές. Στο μέτρο που την αποδέχονται, αυτή η πλατφόρμα πρέπει να γίνει υποχρεωτική για όλους. Εκείνοι που δεν αναγνωρίζουν αυτές τις βασικές αρχές δεν μπορούν - και άλλωστε δεν θα ήθελαν και οι ίδιοι - να γίνουν μέλη της οργάνωσης.

Κατά συνέπεια, η πρακτική δραστηριότητα ενός μέλους της οργάνωσης θα είναι φυσικά εν πλήρη αρμονία με τη γενική δραστηριότητα και, αντιστρόφως, η δραστηριότητα της οργάνωσης στο σύνολο της δεν θα μπορεί να έλθει σε σύγκρουση με τη συνείδηση και τη δραστηριότητα καθενός από τα μέλη της, εφόσον αυτά αποδεχθούν το πρόγραμμα πάνω στο οποίο ιδρύεται η οργάνωση.

Αυτό είναι που χαρακτηρίζει τη συλλογική υπευθυνότητα: ολόκληρη η Ένωση είναι υπεύθυνη για τη δραστηριότητα κάθε μέλους, γνωρίζοντας ότι θα εκπληρώσει το πολιτικό και επαναστατικό καθήκον του, σύμφωνα με το πολιτικό πνεύμα της Ένωσης. Ταυτόχρονα, κάθε μέλος είναι απόλυτα υπεύθυνο για ολόκληρη την Ένωση, με τη δέσμευση ότι η δραστηριότητά του δεν θα αντίκειται στη συμφωνημένη από όλα τα μέλη δραστηριότητα. Αυτό δεν ισοδυναμεί με κανέναν απολύτως αυταρχισμό - όπως συμπεραίνει λανθασμένα ο σύντροφος Μαλατέστα· είναι η απόδειξη μιας συνειδητοποιημένης και υπεύθυνης κατανόησης του αγωνιστικού καθήκοντος.

Είναι ολοφάνερο ότι, καλώντας τους αναρχικούς να οργανωθούν βάσει ενός ρητού προγράμματος, δεν αφαιρούμε το ίδιο το δικαίωμα των αναρχικών άλλων τάσεων να οργανωθούν όπως εκείνοι νομίζουν ότι πρέπει. Ωστόσο, είμαστε πεπεισμένοι ότι, από τη στιγμή που οι αναρχικοί θα δημιουργήσουν μια σημαντική οργάνωση, η κενότητα και η ματαιότητα των παραδοσιακών οργανώσεων θα αποκαλυφθούν.

Η αρχή της υπευθυνότητας κατανοήθηκε από τον σύντροφο Μαλατέστα με την έννοια μιας ηθικής ευθύνης ατόμων και ομάδων. Αυτός είναι ο λόγος που απλώς αποδίδει στις συνελεύσεις και στα αποτελέσματά τους το ρόλο ενός είδους συζήτησης μεταξύ φίλων, οι οποίοι τελικά εκφράζουν μόνο πλατωνικές επιθυμίες.

Αυτός ο παραδοσιακός τρόπος έκφρασης του ρόλου των συνελεύσεων δεν ευσταθεί στη δοκιμασία της ζωής. Ουσιαστικά, ποια θα ήταν η αξία μιας συνέλευσης εάν περιλάμβανε μόνο «απόψεις» και δεν αναλάμβανε να τις πραγματοποιήσει στη ζωή; Καμία! Σε ένα πλατύ κίνημα, μία μόνον ηθική, αλλά μη οργανωτική, υπευθυνότητα χάνει όλη την αξία της.

Ας έλθουμε στο ζήτημα της πλειοψηφίας και της μειοψηφίας. Πιστεύουμε ότι κάθε συζήτηση σχετικά με αυτό το θέμα είναι περιττή. Στην πράξη, έχει λυθεί εδώ και πολύ καιρό. Πάντοτε και παντού, μεταξύ μας, πρακτικά προβλήματα έχουν λυθεί από την πλειονότητα των ψήφων. Είναι απολύτως κατανοητό, διότι δεν υπάρχει άλλος τρόπος επίλυσης αυτών των προβλημάτων μέσα σε μια οργάνωση που θέλει να δράσει.

Σε όλες τις ενστάσεις που εγέρθηκαν ενάντια στην Πλατφόρμα, λείπει μέχρι στιγμής η κατανόηση της σημαντικότερης θέσης που περιέχει: η κατανόηση της προσέγγισής μας στο οργανωτικό πρόβλημα και στη μέθοδο επίλυσής του. Ουσιαστικά, μια κατανόηση αυτών είναι εξαιρετικά σημαντική και αποφασιστική για την ακριβή εκτίμηση τόσο της Πλατφόρμας όσο και όλης της οργανωτικής δραστηριότητας της ομάδας «Dielo Truda».

Ο μοναδικός τρόπος ώστε το αναρχικό κίνημα να απομακρυνθεί από το χάος και να αναζωογονηθεί είναι μια θεωρητική και οργανωτική αποσαφήνιση του περιβάλλοντός μας, που να οδηγεί σε μια διαφοροποίηση και στην επιλογή ενός ενεργού πυρήνα αγωνιστών, επί τη βάση ενός ομοιογενούς θεωρητικού και πρακτικού προγράμματος. Εκεί εναποτίθεται ένας από τους πρωταρχικούς στόχους του κειμένου μας.

Τι εκφράζει η αποσαφήνιση αυτή και πού πρέπει να οδηγήσει; Η απουσία ενός γενικού ομοιογενούς προγράμματος υπήρξε πάντοτε μια ιδιαίτερα αξιοσημείωτη αποτυχία στο αναρχικό κίνημα· έχει συντελέσει ακόμη ώστε το τελευταίο να είναι συχνά ευπαθές, να πάσχει ανέκαθεν από αδυναμία για συνεκτική και συγκεκριμένη προπαγάνδα, σχετικά με τις ιδέες που προσβέυει και τις πρακτικές αρχές που υπεραμύνεται. Σε μεγάλο βαθμό, αντιθέτως, συχνά συμβαίνει ό,τι προπαγανδίζει μία ομάδα να δυσφημείται από μία άλλη. Και αυτό δε συμβαίνει μόνο σε θέματα τακτικής αλλά και σε θεμελιώδεις θέσεις.

Ορισμένοι άνθρωποι υπερασπίζονται μια τέτοια κατάσταση, λέγοντας ότι έτσι εξηγείται η ποικιλία των αναρχικών ιδεών. Λοιπόν, ας το παραδεχθούμε: μα τι ενδιαφέρον μπορεί να έχει αυτή η ποικιλία για τους εργάτες;

Αγωνίζονται και υποφέρουν σήμερα, τώρα, και χρειάζονται αμέσως μια συγκεκριμένη αντίληψη για την επανάσταση, που να μπορεί να τους οδηγήσει άμεσα στη χειραφέτησή τους· δε χρειάζονται μια αφηρημένη, αλλά μια ζωντανή, πραγματική, επεξεργασμένη λεπτομερώς, αντίληψη, που να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις τους. Καθώς οι αναρχικοί συχνά πρότειναν, στην πράξη, πολυάριθμες αντιφατικές ιδέες, συστήματα και προγράμματα, όπου το σημαντικότερο ήταν συγγενές με το ασήμαντο ή, στην καλύτερη περίπτωση, τελείως αντιφατικό. Υπό αυτές τις συνθήκες, είναι ευνόητος ο λόγος που ο αναρχισμός δεν μπόρεσε - και δεν θα μπορέσει ούτε στο μέλλον - να διαποτίσει τις μάζες και να γίνει ένα με αυτές, ώστε να εμπνεύσει το κίνημα για τη χειραφέτησή τους.

Διότι οι μάζες αισθάνονται την ματαιότητα των αντιφατικών εννοιών και τις αποφεύγουν ενστικτωδώς· εκτός αυτού, άλλωστε, σε μια επαναστατική περίοδο, δρουν και ζουν ελευθεριακά.

Σε τελική ανάλυση, ο σύντροφος Μαλατέστα νομίζει ότι η επιτυχία των Μπολσεβίκων στη χώρα τους εμποδίζει τους Ρώσους αναρχικούς που εξέδωσαν την Πλατφόρμα να κοιμούνται ήσυχοι. Το λάθος του Μαλατέστα είναι ότι δεν λαμβάνει υπόψη τις εξαιρετικής σημασίας συνθήκες των οποίων προϊόν είναι η Οργανωτική Πλατφόρμα, όχι μόνο για την Ρωσική Επανάσταση, αλλά και για το αναρχικό κίνημα στην επανάσταση αυτή. Τώρα, είναι αδύνατον να μη ληφθεί υπόψη αυτή η συνθήκη εάν επιθυμούμε να λύσουμε το πρόβλημα της αναρχικής οργάνωσης, όσον αφορά τη μορφή και τη θεωρητική βάση της. Είναι απαραίτητο να δούμε τη θέση του αναρχισμού στη μεγάλη κοινωνική εξέγερση του 1917. Ποια ήταν η στάση των εξεγερμένων μαζών απέναντι στον αναρχισμό και τους αναρχικούς; Τι εκτίμησαν σε αυτούς; Γιατί, παρ' όλα αυτά, υπέστη οπισθοδρόμηση ο αναρχισμός σε αυτή την επανάσταση; Ποια συμπεράσματα πρέπει να εξαχθούν; Όλα αυτά τα ερωτηματικά, καθώς και πολλά άλλα, πρέπει αναπόφευκτα να απασχολήσουν όσους καταπιάνονται με τα ερωτήματα που εγείρει η Πλατφόρμα. Ο σύντροφος Μαλατέστα δεν το έκανε. Ασχολήθηκε δογματικά και αφηρημένα με το εν λόγω πρόβλημα της οργάνωσης. Είναι εξαιρετικά δυσνόητο σε εμάς, που έχουμε συνηθίσει να τον βλέπουμε όχι ως ιδεολόγο, αλλά ως αγωνιστή του πραγματικού, ενεργητικού, αναρχισμού. Αρκείται να εξετάσει σε ποιο βαθμό η τάδε ή δείνα θέση της Πλατφόρμας είναι ή δεν είναι σύμφωνη με τις παραδοσιακές αναρχικές αντιλήψεις· έπειτα, τις αντικρούει θεωρώντας ότι αντιτίθενται σε αυτές τις παλιές αντιλήψεις. Αδυνατεί να διανοηθεί ότι θα μπορούσε να συμβαίνει το αντίθετο - ότι θα μπορούσαν αυτές οι παλιές αντιλήψεις να είναι εσφαλμένες· και ότι αυτό κατέστησε αναγκαία την εμφάνιση της Πλατφόρμας. Έτσι μπορούν να εξηγηθούν όλα τα λάθη και οι αντιφάσεις που παραθέσαμε πιο πάνω.

Επιτρέψτε μας να του καταλογίσουμε μια σοβαρότατη παράλειψη: δεν ασχολείται καθόλου με τη θεωρητική βάση ούτε με τον εποικοδομητικό τομέα της Πλατφόρμας, αλλά μόνο με το σχέδιο οργάνωσης. Το κείμενό μας δεν αντικρούει απλώς την ιδέα της Σύνθεσης, όπως και την ιδέα του αναρχοσυνδικαλισμού, ως ανεφάρμοστη και χρεοκοπημένη· προωθεί ακόμη το σχέδιο της ομαδοποίησης ενεργών αναρχικών αγωνιστών επί τη βάσει ενός, λίγο-πολύ, ομοιογενούς προγράμματος. Ο σύντροφος Μαλατέστα όφειλε να επιμείνει συγκεκριμένα σε αυτή τη μέθοδο· παρ' όλα αυτά, σιωπηλά την παρέλειψε, όπως και τον εποικοδομητικό τομέα, καίτοι τα συμπεράσματά του πρόσκεινται εμφανώς στο σύνολο της Πλατφόρμας. Αυτό προσδίδει στο άρθρο του έναν αντιφατικό και ασταθή χαρακτήρα. Ο ελευθεριακός κομμουνισμός δεν μπορεί να παραμείνει στο αδιέξοδο του παρελθόντος· πρέπει να το ξεπεράσει, πολεμώντας και υπερνικώντας τα ελαττώματά του. Η πραγματική όψη της Πλατφόρμας και της ομάδας «Dielo Truda» έγκειται στο ότι αντιτάσσονται σε ξεπερασμένα δόγματα και έτοιμες ιδέες· αντιθέτως, πασχίζουν να φέρουν εις πέρας τη δραστηριότητά τους ξεκινώντας από τα πραγματικά και τρέχοντα γεγονότα. Αυτή η προσέγγιση αποτελεί την πρώτη προσπάθεια συγχώνευσης του αναρχισμού με την πραγματική ζωή και δημιουργίας μιας αναρχικής δραστηριότητας σε αυτή τη βάση. Μόνον έτσι μπορεί ο αναρχικός κομμουνισμός να αποσχιστεί από ένα παρωχημένο δόγμα και να ενισχύσει το ζωντανό κίνημα των μαζών.

** Δημοσιεύτηκε στην «Dielo Truda», φύλλο 30^ο, Μάης 1928, σελίδες 4-11. Στην αγγλική γλώσσα περιλαμβάνεται στο Nestor Makhno Archive. Στην ελληνική γλώσσα περιλαμβάνεται στο βιβλίο «Η Οργανωτική Πλατφόρμα των Ελευθεριακών Κομμουνιστών», που εκδόθηκε από τις εκδόσεις «Άρδην» με την συνεργασία συντρόφων από την Ομοσπονδία Αναρχικών Δυτικής Ελλάδας (ΟΑΔΕ) – αργότερα Ομοσπονδία Αναρχικών Ελλάδας (ΟΑΕ) – στην Αθήνα τον Μάρτη του 2004 (σελ. 87-98). Δημοσιεύτηκε στο Anarkismo.net στις 9 Νοέμβρη 2007.*